

Ideerne til juletræs-pynten er hentet fra bogen »Juletræet - Hvordan Moder lærte os at pynte det«.

Indledning

Hvert Aar, naar Juleengelen uddeler den rige Overflod af kjærlige Gaver, bringer den ogsaa Juletræet, Festens Krone, et Smykke, uden hvilket man ikke kan tænke sig en ægte, rigtig nordisk Julefest.

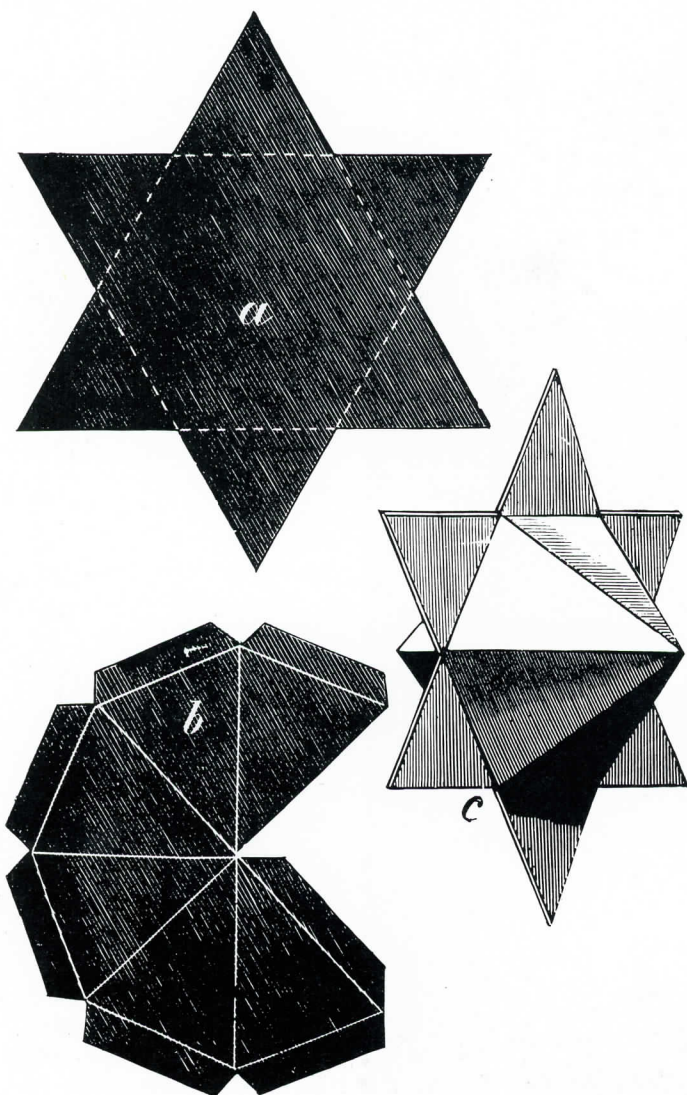
Smyk dit Juletræ selv, kjære Læserinde, og Du vil føle dobbelt Glæde ved dets Pragt! At sætte Dig istand hertil er dette Værks Opgave.

Festens skønneste Stemning opnaaes vistnok ved Lysenes Glans; derfor maa man slet ikke spare paa disse. Passende Forgyltning af Juletræpyntens forskelligste Gjenstande forhøier Træets Virkning. Forgyltningen foregaar paa denne Maade: Man bestryger Æblerne osv. med en Opløsning af Gummiarabicum, lader denne tørre godt, lægger saa med Haanden Guldstøv rundt om den Gjenstand, som skal forgyltes, og trykker Guldstøvet fast paa samme. Efterligning af Sne og Snebolde, der med Forsigtighed meget let lader sig forfærdige af Vadt, som bestrøes med Diamantstøv, er at anbefale; dog maa man paa Grund af Ildsfarligheden bruge stor Forsigtighed. I Familier, hvor Smaa børn tager Del i Festen, hvad der næsten overalt er Tilfældet, vil man vel ogsaa til Træets Pynt vælge en Smule Sukkertøi, da de smaa Munde saa særdeles meget glæder sig over de søde Sager, særlig, naar der er Tale om at faa plukke om den liden Ting af Juletræet. Som Klæbestof til de egentlige Klæbningsarbejder er Melklister at anbefale.

(Redaktionen gør den uopmærksomme læser bekendt med, at markedet i dag nærmest flyder med såkaldte spray-præparater, der anbefales som erstatning for de i teksten angivne arbejdsforslag.)

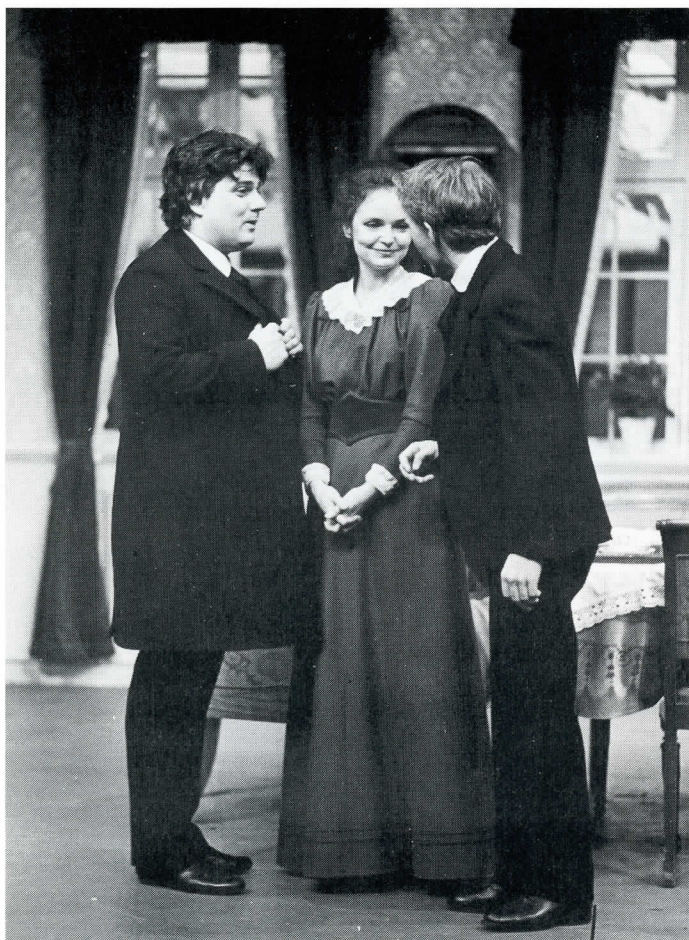

Kim Veisgaard, Anders Baggesen og Jens Zachø Böye

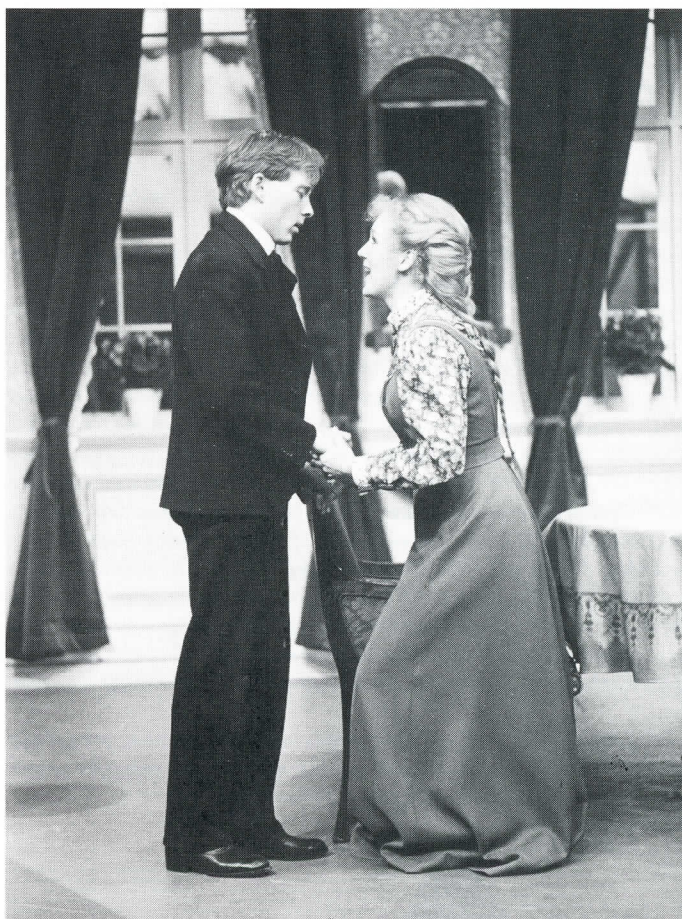

Stjernen

Da vi hidtil udelukkende har beskæftiget os med Arbejder, som vel hovedsagelig udføres af Dame- og Smaapigehænder, saa vil vi nu ogsaa give vore Dreng Anledning til at kunne deltage ret ivrigt i Tilberedelsen af Pynten, idet vi bringer nogle Tavler med Mønstre til Sammensætningsarbejder. For at lave denne Stjerne skjærer man først ud Delen a af middeltøkt Kartonpapir (et gammelt Brevkort eller Lignende) og derpaa 2 Gange Delen b. Har man saa limet hver af disse to lige Dele (b) til med den midterste Klæbefals, saa sætter man dem med de nedre Klæbefalser fast paa begge Sider af Stjernen a. Er dette gjort, overtrækker man de enkelte Partier af Stjernen omhyggeligt mosaikagtigt med kulørt Papir.

Kim Veisgaard, Anne Lorentzen og Anders Baggesen

Anders Baggesen og Hanne Stensgaard

Erling Dalsborg

Regi: Bruno Nielsen-Boreas og
Per Søgaard
Suffli: Hanne Wolff
Lysass.: Knud Jacobsen og Orla Pind
Lydass.: Kim Engelbredd
Belysningsmester: Niels Emil Larsen
Tonemester: Jens Ravn
Scenemester: Kai Johansen
Malersal: Jens Anker Olsen
Skræddersal: Hanne Gissel
Mehmet Hilmi
Frisør: Joan Gylling
Rekvisitører: Viggo Bay og
Steen Jonassen

Foto fra afsluttende prøver:
Rolf Linder
Plakat: Ivan Mogensen
Programredaktion: Steen Mourier

Produktionsleder: Jørn Walsøe
Overregissør: Max Hansen

Tryk: Kannike Tryk A/S, Århus

Teaterchef: Jacob Kielland
Premiere 16. november 1985
Opføres til 31. december 1985
Aarhus Teater Store Scene

Isscenesættelse:
ULF STENBJØRN og
JØRGEN HEINER

Dekoration:
IVAN MOGENSEN

Kostumer:
HANNE GISSEL og
MEHMET HILMI

Kapelmester:
PETER BECK

Nøddebo Præstegaard

julelystspil med sange, dramatiseret af Elith Reumert
efter novelle af Carl Henrik Scharling

De medvirkende:

Christopher Kastrup, »Gamle«, stud. theol.	KIM VEISGAARD
Frederik Kastrup, »Corpus-Juris«, stud. jur.	JENS ZACHO BÖYE
Nicolai Kastrup, stud. med.	ANDERS BAGGESEN
Hans Blicher, præst i Nøddebo	JØRGEN FØNSS
Marie Blicher, hans hustru	RUTH BREJNHOLM
Emmy, deres ældste datter	ANNE LORENTZEN
Andrea Margrethe, deres yngste datter	HANNE STENSGAARD
Forpagter Keldborg	EJNAR HANS JENSEN
Maldrubine, hans datter	TOVE WISBORG
Jens Ovesen, skolelærer og degn	JØRN HOLSTEIN
Rasmine Ovesen, hans hustru	MARIANNE FLOR
Lars, karl på præstegården	ERLING DALSBORG
Hanne, pige hos Blichers	HANNE GELVER
Ane, pige hos Ovesens	VIBEKE KULL
Mads Hjulmand	BØRGE HILBERT
Sidse Lugekone	RUTH MAISIE
Nissefar	JØRN HOLSTEIN
Nisseemor	RUTH MARCUSSEN

Endvidere medvirker som nisser og børn fra fattighuset:

Karoline Randgaard Thomsen, Malene Nymann Hansen, Julie de Vos, Malene Højlund Sørensen, Thomas Gravgaard, Julie Marie Baggesen, Jacob Wolff Petersen, Lotte Neergaard Hansen, Jette Radich Johansen, Frank Radich Johansen, Daniel Holstad, Mikael Hartvigsen (hold 1) /

Lotte Holm-Larsen, Christel Nørnberg, Jesper Jacobsen, Karl Tejsner, Tina Wisler, Tine Jacobsen, Ann Liza Hilmi, Rikke Schæfer Nielsen, Sofie Svendgaard Andreassen, Ian Hilmi, Allan Løvenskjold Nielsen, Jeppe Vladimir Laumann, Mikkel Rønnow Hansen (hold 2).

PETER BECK
klaver, orgel, celeste

STEEN MADSEN
horn

DORTHE GADE
klarinet

ANTON BIEHE
fagot

SVEND MEULENGRACHT
fløjte, piccolo/fløjte

(musikalsk arrangement BENT AXEN)

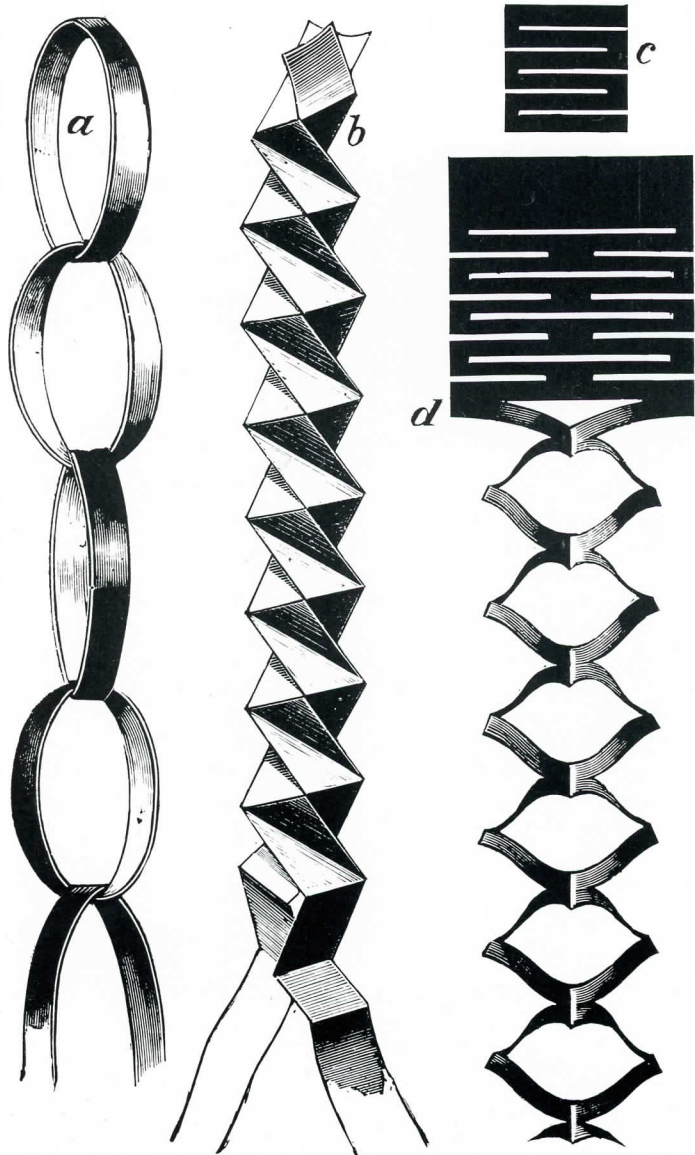
Spilletid ca. 2½ time, med pause.

Ruth Brejnholm og Jørgen Fønss

Tove Wisborg og Anders Baggesen

Kim Veisgaard og Anne Lorentzen

Kjæderne

Den Pynt, som vel enhver Barnehaand lettest kan forfærdige, er Kjæden, som, naar den anbringes rigtig, stedse vil opnaa en smuk Virkning.

Den enkleste Kjæde fremstiller Figur a for os, da hertil kun anvendes lige store og lige brede Strimler af kulørt Papir, som efter at være indstukne i hinanden, simpelthen klæbes til.

Den saakaldte »Kattetrappe« vises os i b; ogsaa hertil bruger man kun to lige brede Strimler, som ved Begyndelsen klæbes retvinklet over hinanden og derpaa kun foldes sammen i ret Vinkel.

Den tredje Slags er d; hertil folder man, som c viser, en Strimmel 1 Gang og skjærer ud nøjagtigt efter de afmærkede Linier, hvorefter man trækker Strimmelen ud i Længden.

Jørn Holstein og Marianne Flor

Da juletræet kom til Danmark

En dansk jul uden et juletræ er næsten utænkelig, og dog er denne juleskik endnu ikke to hundrede år gammel i Danmark.

Traditionen er tysk og stammer fra Strasbourg, hvor julegranen i 1600-tallet blev flyttet ind i huset og pyntet med spiselige sager, som brød og æbler, og dekoreret med papirrosen og flitterguld.

Det var i Strasbourg i 1770, at Goethe som ung student under et besøg hos sin ungdomselskede Friederike Brion - i præstegården i Sesenheim - oplevede juletræet i al sin glans og fortryllelse, for derefter at bringe denne oplevelse videre til et stort publikum gennem *Den unge Werthers Lidelser* (1774) - selvmordsromanen der som en feber bredte sig til bl.a. Danmark, hvor den fik tilhængere og efterlignere.

Om juleoplevelsen skrev Goethe

»...søndag før jul kom Werther om aftenen hen til Lotte, som var alene. Hun var ved at ordne noget legetøj, julegaver, hun havde lavet til sine smaa søskende. Han talte om børnenes fornøjelse, og om døren, som pludselig bliver aabnet saa man ser det pyntede træ med lys, sukkergodt og æbler, hvordan det hensætter een i paradiskisk henrykkelse.«

Da Werther-begejstrede lærte således en hidtil ukendt juleskik at kende - og i danske hjem blandt digtere og skønånder, der var grebet af Werther-feberen, bredte den sig med en voldsom hast. Hos de indvandrede tyske og halv-tyske familier som Orla Lehmanns og Mangors blev de første juletræer tændt (o. 1810). Men det er først efter at danske digtere gjorde sig til varme fortalere

for juletræs-traditionen, at den for alvor bredte sig til dele af befolkningen.

Først og fremmest er det fra B. S. Ingemann - der hos sin elskede Lucie Mandix havde set juletræet - at begejstringen bredte sig. Men også Oehlenschläger, Baggesen, J. L. Heiberg, Liunge og Grundtvig fortæller i deres digtning om juletræets tryllebindende magt.

Omr. 1822 var juletræet blevet mere almindeligt i brug i hovedstaden og købstæder; og et københavnsk dagblad kunne således meddele -

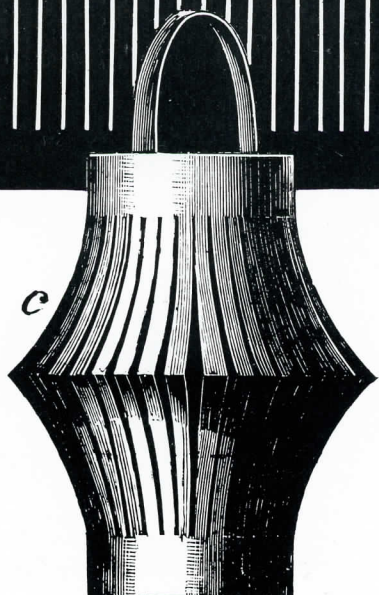
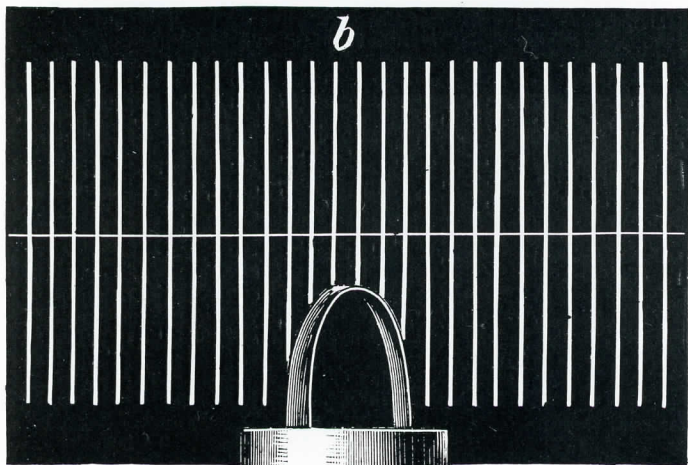
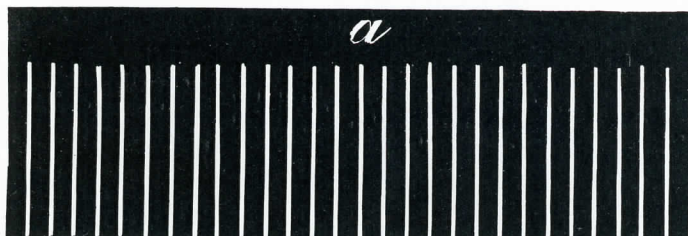
»De i Tyskland så almindelige juletræer, der, behængte med alle slags småting, oplyses med lys, og er bestemte til at fornøje børn i julen, er nu også komne i brug i København, men på fornemme steder mere for voksne end for børn.«

Tyve år senere i 1843 havde juletræet fuldt ud erobret det københavnske borgerskab, hvis julefest Peter Faber afbilder i sin vise *Højt fra Træets grønne Top* stråler juleglansen (1843).

I H. C. Andersens eventyr og fortællinger er det endog muligt at følge den danske juls udvikling fra *Hyldemoer* (1842) over *Grantræet* (1846) og *Den lille Pige med Svovlstikkerne* (1848) til *Tolv med Posten* (1861) - hvor træet langt om længe er rykket ind hos fattige folk. I *Krøblingen* (1872) er det de velstående herregårdsfolk, der gør fest for andre; juletræet havde endnu ikke dengang fundet indpas i danske bondehjem, og i landsbyerne var det især præstefamilierne, der førte an i denne juleskik.

Først omkring år 1900 er juletræet flyttet ind i alle danske hjem.

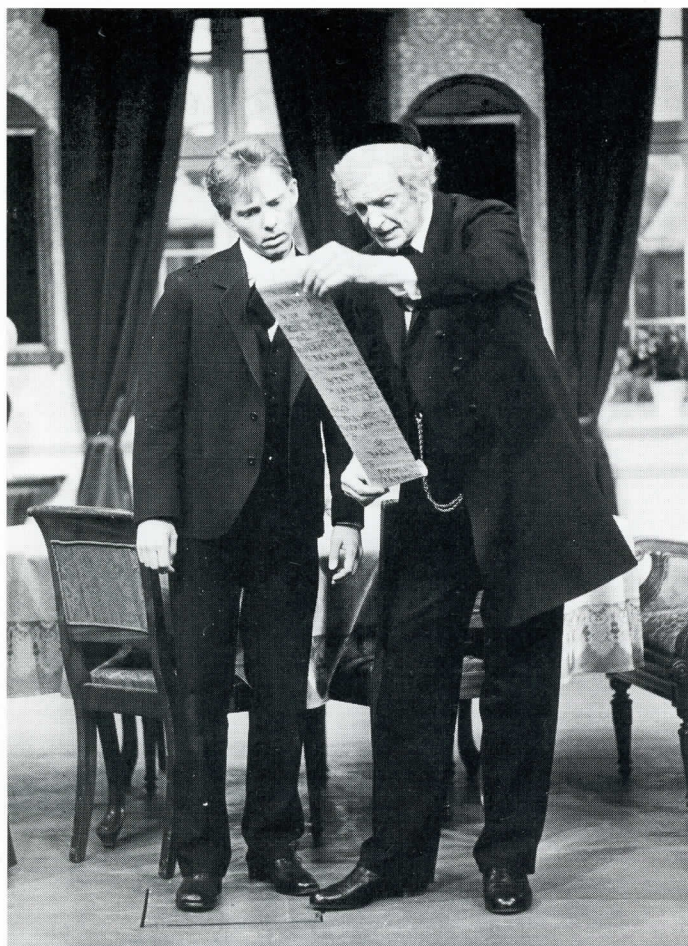
Jørgen Heiner

Kurven

En meget yndet og mængdesteds brugt Juletræpynt er Kurven, som paa en meget let Maade kan fremstilles. Et Stykke kulørt Papir af Form og Størrelse som b foldes I Gang, og der gjøres Indsnit efter Linierne, som a viser, hvorpaa det atter glattes ud. Nu klæber man Yderkanterne sammen og giver Kurven den Form, som c udviser.

En Hank, som ogsaa er udskaaret af Papir, befæstes derpaa til Kurvens indre Rand. Den kan man da ogsaa benytte til Anbringelsen paa Træet.

Anders Baggesen og Jørgen Fønss

Nøddebo Præstegaard på Aarhus Teater

26.12.1903	16 gange (1. opførelse)	1903/04
13.12.1909	13 gange (2. opførelse)	1909/10
21.11.1920	33 gange (3. opførelse)	1920/21
8.12.1921	8 gange (4. opførelse)	1921/22
12.12.1926	15 gange (5. opførelse)	1926/27
7.12.1932	28 gange (6. opførelse)	1932/33
11.12.1940	11 gange (7. opførelse)	1940/41
5.12.1942	19 gange (8. opførelse)	1942/43
7.12.1943	10 gange (repem.)	1943/44
10.12.1944	10 gange (repem.)	1944/45
11.12.1947	22 gange (9. opførelse)	1947/48
5.12.1948	16 gange (repem.)	1948/49
7.12.1949	12 gange (repem.)	1949/50
2.12.1953	20 gange (10. opførelse)	1953/54
6.12.1957	16 gange (11. opførelse)	1957/58
	249 gange	
16.11.1985	1 gang (12. opførelse)	1985/86
	250 gange	

Jens Ovesen
(Jørn Holstein)

Pastor Blicher
(Jørgen Fønss)

Emmy
(Anne Lorentzen)

Rasmine Ovesen
(Marianne Flor)

Marie Blicher
(Ruth Brejnholm)

Kravlenisser fra Aarhus Teater

tegnet af Erik Sørensen

Lars Karl

(Erling Dalsborg)

Andrea Margrethe

(Hanne Stensgaard)

Nicola

(Anders B)

Læg farver på
klip ud og
hæng op

Frederik

(Jens Zachø Böye)

Christoph

(Kim Veisgaard)

